

Rapport

2019:3

Valforskningsprogrammet

Statsvetenskapliga institutionen
Göteborgs universitet

2019.06.04

www.valforskning.pol.gu.se

Väljarnas viktigaste skäl för röstning 1988-2018

Kajsa Evertsson
Maja Sörebro

Valforskningsprogrammets rapportserie

Sedan 1950-talet genomför forskare knutna till Valforskningsprogrammet i Göteborg empiriska undersökningar av hur den svenska demokratin mår och utvecklas. Rapportserien är vår viktigaste publikationskanal för att bidra till samhällets kunskapsförsörjning på demokratiområdet. Målsättningen är att sprida grundläggande fakta och forskningsresultat som rör val och väljarbeteende till en bred publik av forskare, studenter, journalister, politiker och allmänhet.

The Swedish National Election Studies Program working report series

Since the 1950s, the researchers associated with the Swedish National Election Studies Program at the Department of Political Science, University of Gothenburg, conducts empirical research on the well-being and development of the Swedish democracy. The working report series is one of our main publication outlets. The aim is to publish basic facts and research results about elections and voting behavior to a broad audience of researchers, students, journalists, politicians and the public.

Party abbreviation

V=Left Party,
S=Social Democratic Party,
C=Center Party,
L=The Liberals,
M=Conservative Party,
KD= Christian Democratic Party,
MP=Swedish Green Party,
SD=Sweden Democrats

Citering:

Evertsson, Kajsa & Sörebro, Maja (2019) Väljarnas viktigaste skäl för röstning 1988-2018. Valforskningsprogrammets rapportserie 2019:3. Göteborgs universitet: Statsvetenskapliga institutionen.

Redaktör för arbetsrapportserien:

Henrik Ekengren Oscarsson

Rapport 2019:3

Väljarnas viktigaste skäl för röstning 1988-2018

KAJSA EVERTSSON
MAJA SÖREBRO

Sammanfattning

Sedan 1980-talet får respondenterna i Valundersökningarna möjlighet att uppskatta hur stor betydelse olika röstningsskäl haft för deras val av parti. De olika röstningsskälen är hämtade från de mest inflytelserika teorierna om väljarbeteende. Vi vet att självskattningarna av viktiga skäl för partival är färgade av vad som är socialt gångbart och indikerar i första hand hur väljare rationaliserar kring det egna beslutet. Icke desto mindre har det visat sig att såväl rangordningar av skälens vikt för partivalet som förändringar över tid överensstämmer väl med resultat från förklaringsmodeller med mer objektiva indikatorer. I denna tabell- och figurrapport redovisas andelen som uppgett olika röstningsskäl som ”ett av de absolut viktigaste skälen” för perioden 1988-2018 och för varje grupp av partiväljare 2018.

Summary

Since the 1980s, the respondents in the Swedish National Election Studies are asked to rate the importance of different reasons for party choice. The items are inspired by the most influential theories of electoral behavior. Although we know that these ratings are subject to social desirability bias, experience has shown that the ranking of importance and the trends across time are aligned with results from more sophisticated explanatory models that make use of more objective measures. In this report, we present descriptive statistics for the proportion of voters that assess the different justifications for party choice as “one of the absolutely most important reasons” in the period 1988-2018, and for each group of party voters in 2018.

Tabell 1 Svenskarnas "absolut viktigaste skäl" för val av parti 1988-2018 (procent).
Swedish voters' "most important reasons" for choice of party 1988-2018
(per cent).

Teori	Skäl för röstning	År						
		1988	1994	2002	2006	2010	2014	2018
Egenintresseröstning	Partiets politik är till fördel för mig personligen	-	-	-	-	-	-	18
Partiledarröstning	Partiet har en bra partiledare	23	20	24	23	27	28	26
Partiidentifikationsröstn.	Jag känner mig som anhängare av partiet	21	16	14	11	11	10	10
Agendaröstning	Partiet har en bra politik i många av de frågor som debatterats under den senaste tiden	33	32	34	37	39	41	44
Kompetensröstning	Partiet har kompetenta personer som kan sköta landets politik	30	31	31	42	51	54	48
Ideologisk röstning	Partiet har en bra politisk ideologi	41	41	45	49	49	54	53
Vaneröstning	Jag brukar alltid rösta på partiet	27	21	16	14	14	10	17
Kandidatröstning	Partiet har bra riksdagskandidater på valsedeln i min valkrets	-	9	10	10	10	12	8
Bakåtblickande röstning	Partiet har skött sig bra i politiken under senare år	-	-	25	22	36	27	22
Framåtblickande röstning	Partiet har ett bra program inför framtiden	-	-	34	46	49	51	54
Regeringsröstning	Partiet behövs för att kunna bilda min önskeregering efter valet	-	-	-	-	-	-	35
Instrumentell röstning	Partiet är ett stort parti och har därför bättre möjligheter än ett mindre parti att genomföra sin politik	-	-	14	17	16	15	19
Taktikröstning	Partiet är ett litet parti som kan riskera att hamna under 4-procentsspärren till riksdagen	-	-	6	5	9	8	5
Omgivningspåverkad röstning	Personer i min närmaste omgivning sympatiserar med partiet	-	-	-	-	3	-	3
Negativ röstning	Partiet var det minst dåliga alternativet	-	-	-	-	-	-	18
Kampanjröstning	Partiet har varit övertygande under valkampanjen	-	-	-	-	18	17	24

Källa: Valforskningsprogrammets, Göteborgs universitet, svenska Valundersökningar 1988-2018

Kommentar: Tabellen visar hur respondenterna svarade på frågan "Hur viktiga var följande skäl för ditt val av parti?" med svarsalternativen "Ett av de absolut viktigaste skälen", "Ganska viktigt skäl", "Inte särskilt viktigt skäl" och "Inte alls viktigt skäl". Tabellen visar den andel som svarade "Ett av de absolut viktigaste skälen". Vissa skäl för röstning ställdes enbart vissa år under tidsperioden 1988-2018.

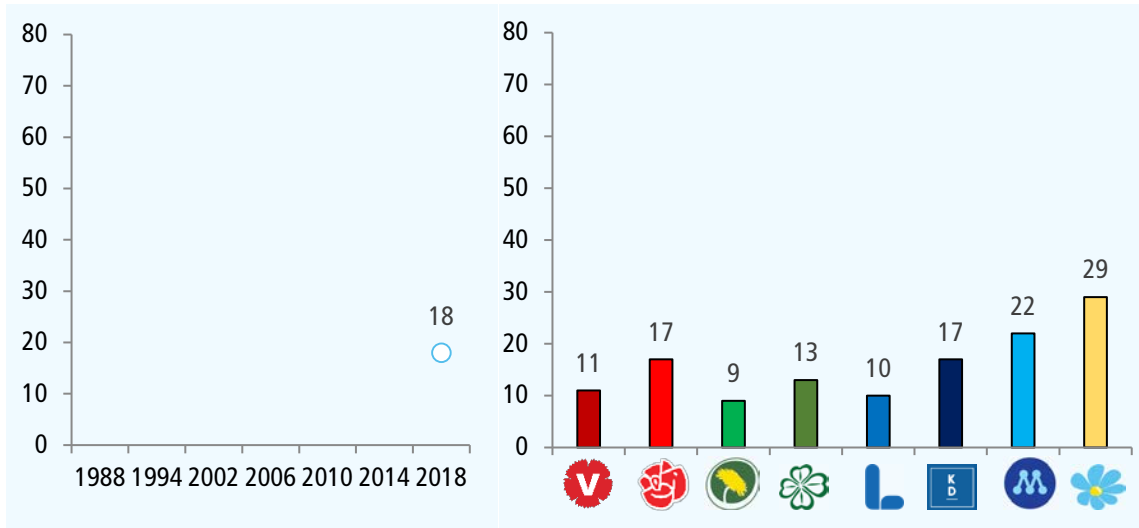
Tabell 2 Svenska väljares "absolut viktigaste skäl" för val av parti 2018 bland olika grupper av partiväljare (procent).
Swedish voters' "most important reasons" for choice of party 2018 by party choice in the Election 2018).

Teori	Skäl för röstning	Partival 2018							
		V	S	MP	C	L	KD	M	SD
Egenintresseröstning	Partiets politik är till fördel för mig personligen	11	17	9	13	10	17	22	29
Partiledarröstning	Partiet har en bra partiledare	18	21	7	26	16	32	29	44
Partiidentifikationsröstn.	Jag känner mig som anhängare av partiet	11	14	7	6	5	6	7	13
Agendaröstning	Partiet har en bra politik i många av de frågor som debatterats under den senaste tiden	58	38	46	42	37	49	43	58
Kompetensröstning	Partiet har kompetenta personer som kan sköta landets politik	40	50	34	51	44	54	59	36
Ideologisk röstning	Partiet har en bra politisk ideologi	69	60	76	47	54	52	44	39
Vaneröstning	Jag brukar alltid rösta på partiet	16	24	3	9	5	10	13	26
Kandidatröstning	Partiet har bra riksdagskandidater på valsedeln i min valkrets	6	11	3	6	5	9	6	12
Bakåtblickande röstning	Partiet har skött sig bra i politiken under senare år	25	29	10	17	10	13	20	32
Framåtblickande röstning	Partiet har ett bra program inför framtiden	66	50	68	45	48	49	55	62
Regeringsröstning	Partiet behövs för att kunna bilda min önskeregering efter valet	32	38	38	19	22	39	37	47
Instrumentell röstning	Partiet är ett stort parti och har därför bättre möjligheter än ett mindre parti att genomföra sin politik	3	34	2	6	3	3	26	25
Taktikröstning	Partiet är ett litet parti som kan riskera att hamna under 4-procentsspärren till riksdagen	3	2	20	2	5	17	3	4
Omgivningspåverkad röstning	Personer i min närmaste omgivning sympatiserar med partiet	1	4	1	1	2	3	2	9
Negativ röstning	Partiet var det minst dåliga alternativet	18	17	17	14	9	15	14	32
Kampanjröstning	Partiet har varit övertygande under valkampanjen	32	19	8	17	8	35	25	46

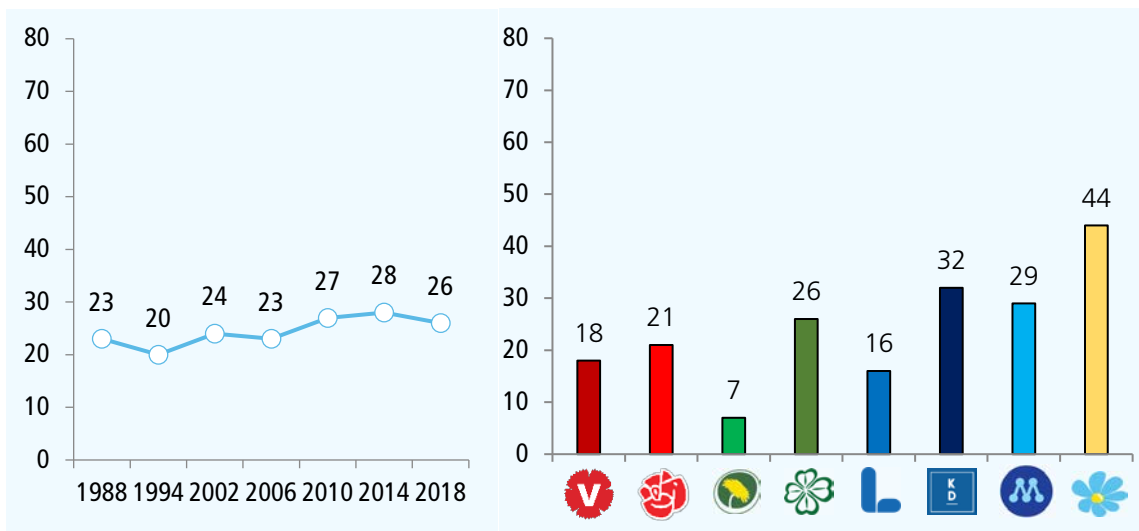
Källa: Valforskningsprogrammets, Göteborgs universitet, svenska Valundersökningar 1988-2018

Kommentar: Tabellen visar hur respondenterna svarade på frågorna "Hur viktiga var följande skäl för ditt val av parti?" med svarsalternativen "Ett av de absolut viktigaste skälen", "Ganska viktigt skäl", "Inte särskilt viktigt skäl" och "Inte alls viktigt skäl". Den andra frågan för partival ställdes på följande sätt " Vilket parti röstade du på i årets riksdagsval?" med svarsalternativen "Vänsterpartiet (V)", "Socialdemokraterna (S)", "Centerpartiet (C)", "Liberalerna (L)", "Moderaterna (M)", "Kristdemokraterna (KD)", "Miljöpartiet (MP)", "Sverigedemokraterna (SD)", "Feministiskt initiativ (FI)", "Annat parti (ange vilket):", "Röstade blankt", "Röstade inte". Svarsalternativen "Feministiskt initiativ (FI)", "Annat parti (ange vilket):", "Röstade blankt" och "Röstade inte" är inte med i tabellen. Tabellen visar den andel som svarade "Ett av de absolut viktigaste skälen".

Figur 1 "Partiets politik är till fördel för mig personligen" bland samtliga 2018 och bland partiernas väljare 2018 (procent).
"The party's policy is to my personal advantage" among all 2018 and among the party voters 2018 (per cent).

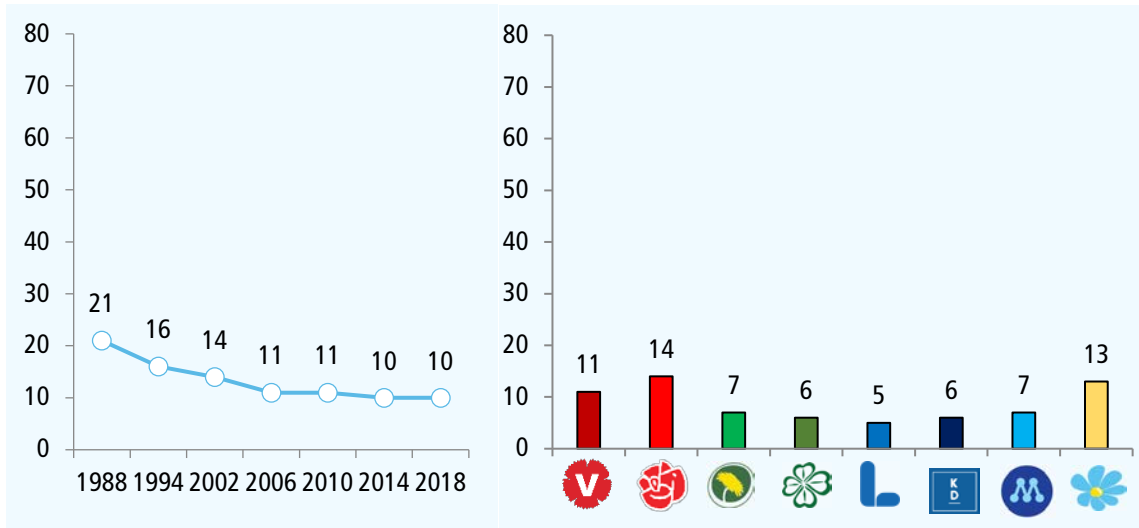

Figur 2 "Partiet har en bra partiledare" bland samtliga 1988-2018 och bland partiernas väljare 2018 (procent).
"The party has a good party leader" among all 1988-2018 and among the party voters 2018 (per cent).

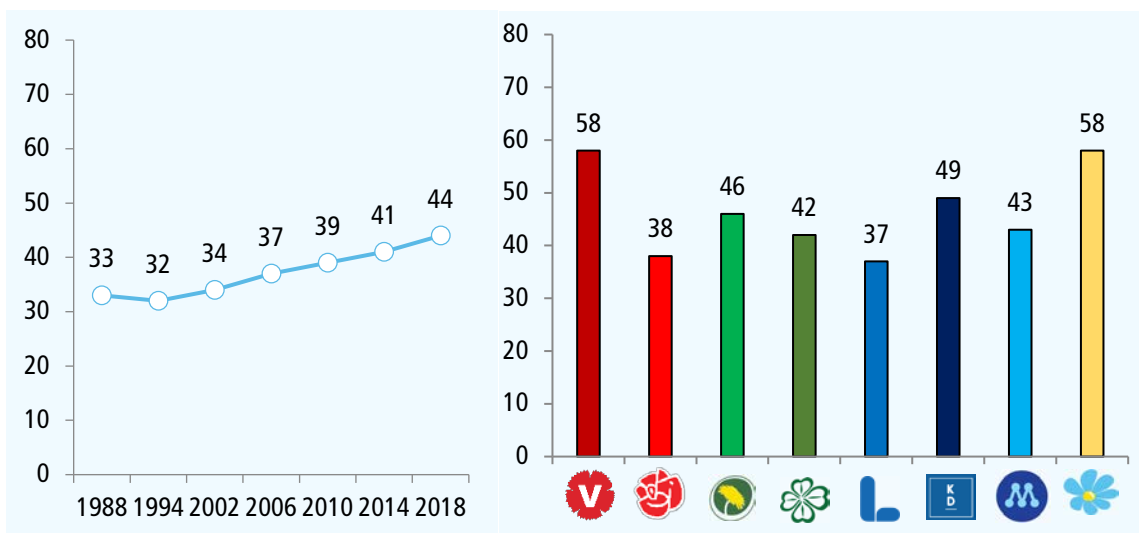

Källa: Valforskningsprogrammet: Svenska valundersökningar 1988-2018.

Figur 3 "Jag känner mig som anhängare av partiet" bland samtliga 1988-2018 och bland partiernas väljare 2018 (procent).
"I feel like a supporter of the party" among all 1988-2018 and among the party voters 2018 (per cent).

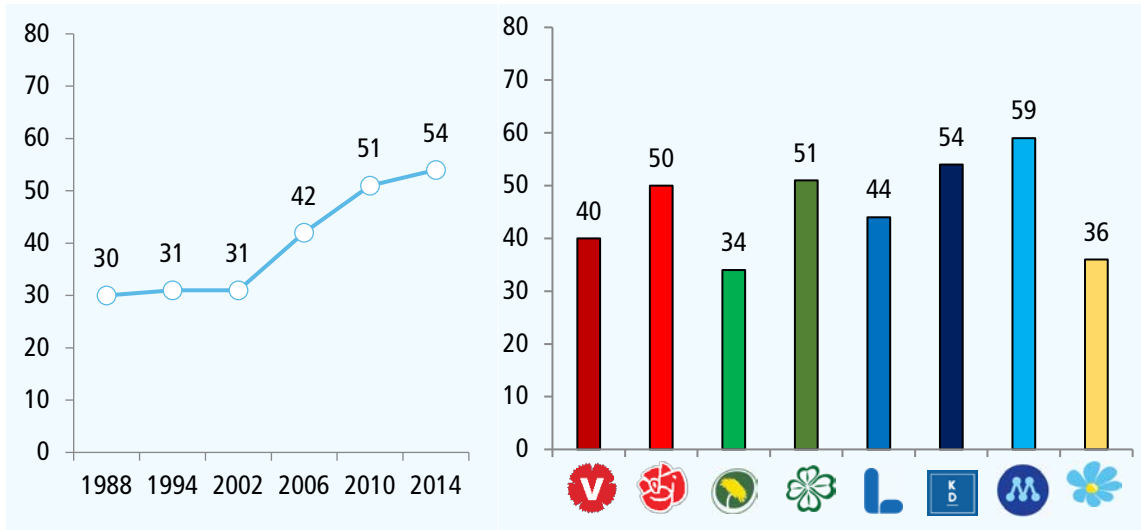

Figur 4 "Partiet har en bra politik i många av de frågor som debatterats under den senaste tiden" bland samtliga 1988-2018 och bland partiernas väljare 2018 (procent).
"The party has a good policy in many of the issues that have been debated recently" among all 1988-2018 and among the party voters 2018 (per cent).

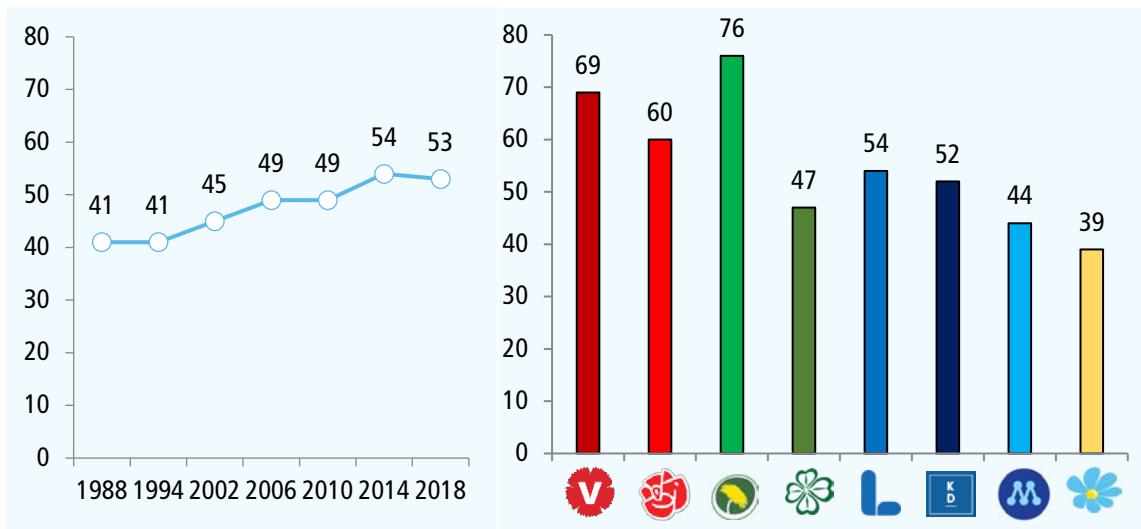

Källa: Valforskningsprogrammet: Svenska valundersökningar 1988-2018.

Figur 5 "Partiet har kompetenta personer som kan sköta landets politik" bland samtliga 1988-2018 och bland partiernas väljare 2018 (procent).
"The party has competent people who can handle the country's policy" among all 1988-2018 and among the party voters 2018 (per cent).

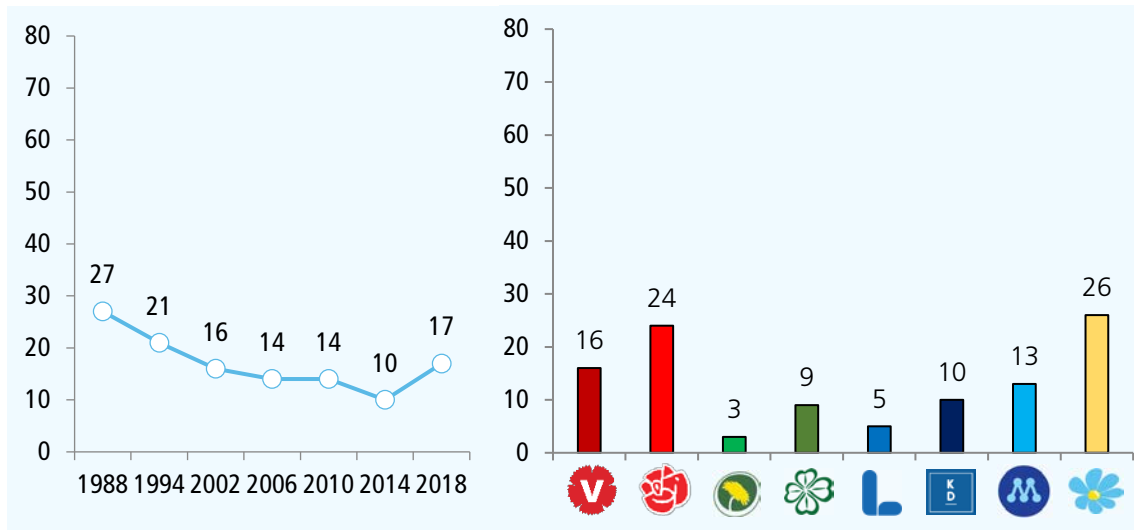

Figur 6 "Partiet har en bra politisk ideologi" bland samtliga 1988-2018 och bland partiernas väljare 2018 (procent).
"The party has a good political ideology" among all 1988-2018 and among the party voters 2018 (per cent).

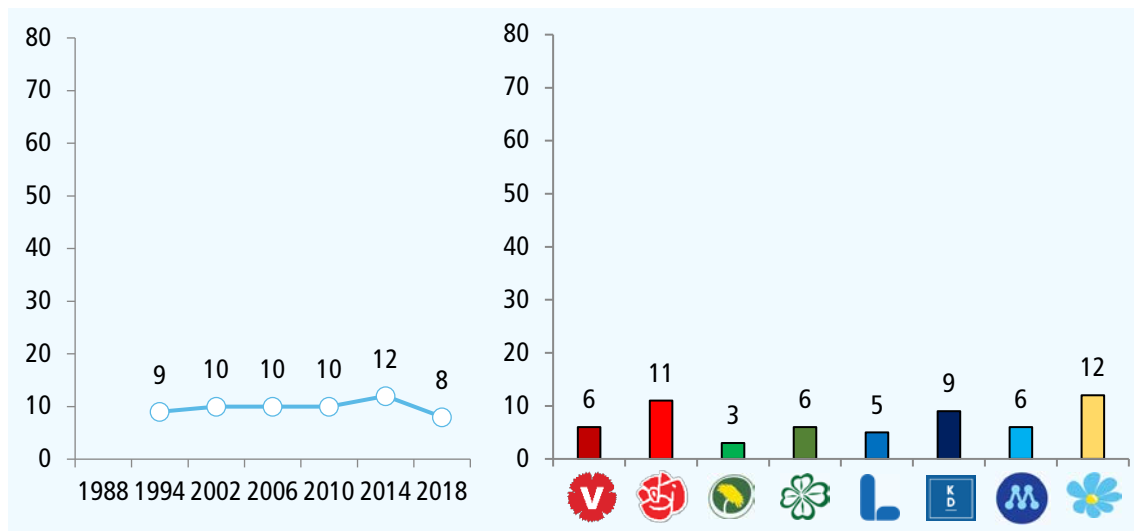

Källa: Valforskningsprogrammet: Svenska valundersökningar 1988-2018.

Figur 7 "Jag brukar alltid rösta på partiet" bland samtliga 1988-2018 och bland partiernas väljare 2018 (procent).
"I usually always vote for the party" among all 1988-2018 and among the party voters 2018 (per cent).

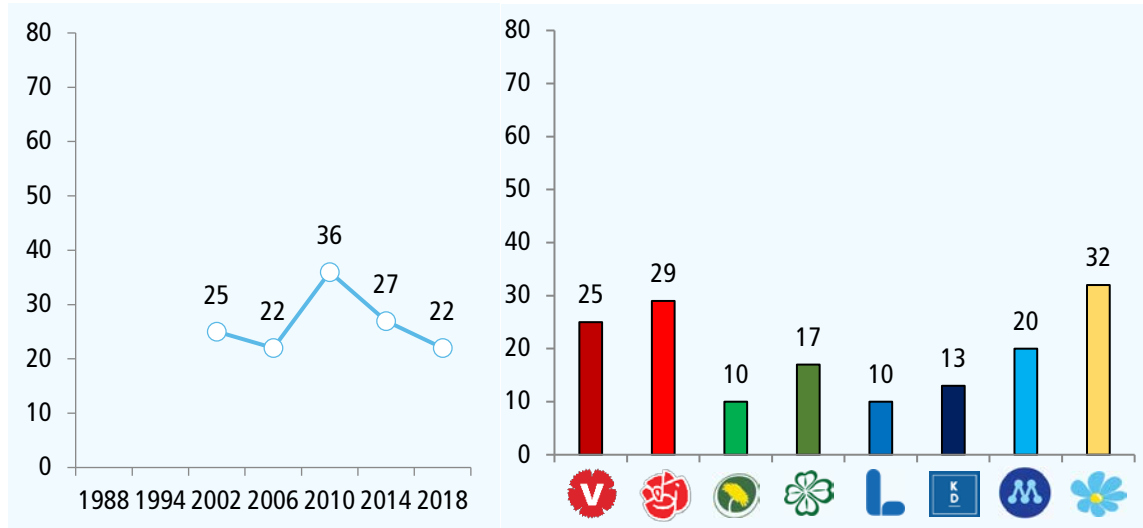

Figur 8 "Partiet har bra riksdagskandidater på valsedeln i min valkrets" bland samtliga 1994-2018 och bland partiernas väljare 2018 (procent).
"The party has good parliamentary candidates on the ballot paper in my constituency" among all 1994-2018 and among the party voters 2018 (per cent).

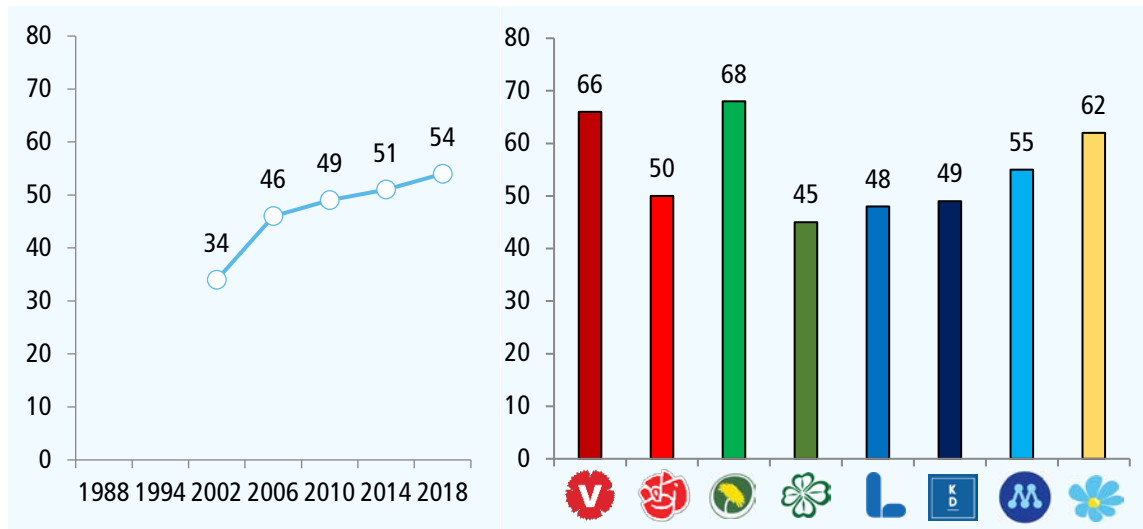

Källa: Valforskningsprogrammet: Svenska valundersökningar 1988-2018.

Figur 9 "Partiet har skött sig bra i politiken under senare år" bland samtliga 2002-2018 och bland partiernas väljare 2018 (procent).
"The party has done well in politics in recent years" among all 2002-2018 and among the party voters 2018 (per cent).

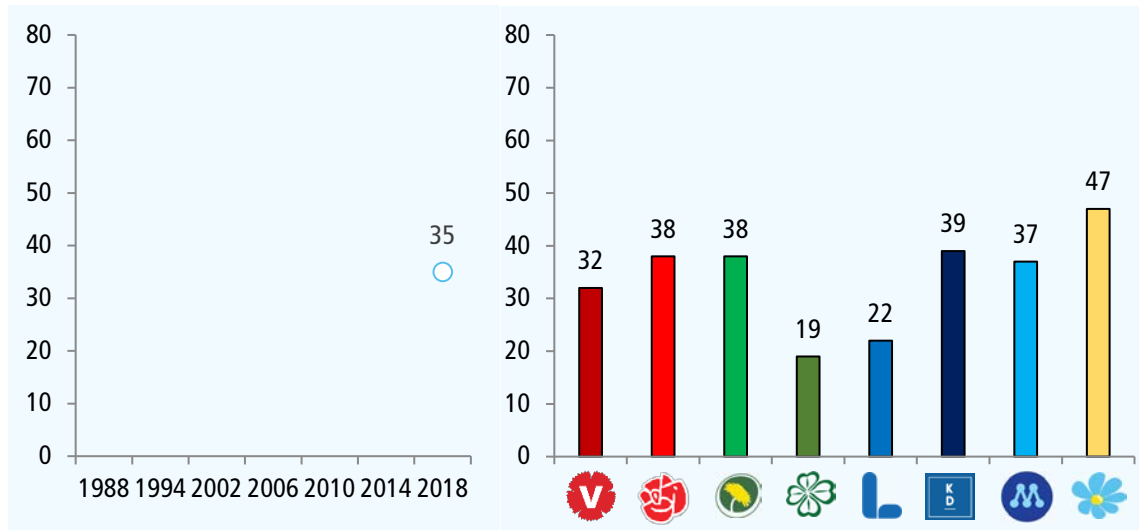

Figur 10 "Partiet har ett bra program inför framtiden" bland samtliga 2002-2018 och bland partiernas väljare 2018 (procent).
"The party has a good program for the future" among all 2002-2018 and among the party voters 2018 (per cent).

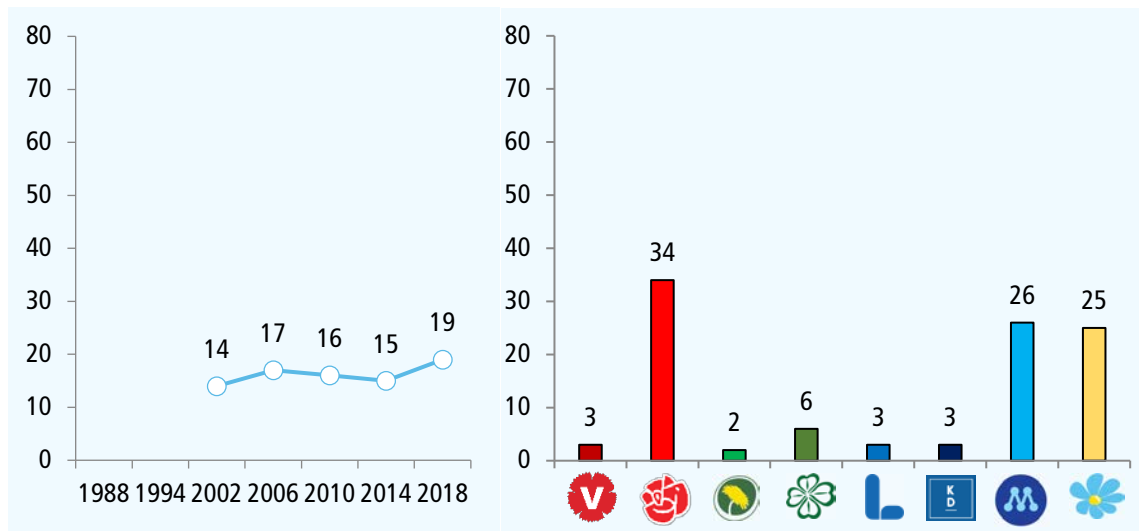

Källa: Valforskningsprogrammet: Svenska valundersökningar 1988-2018.

Figur 11 "Partiet behövdes för att kunna bilda min önskeregierung efter valet" bland samtliga 2018 och bland partiernas väljare 2018 (procent).
"The party was needed to be able to form my preferred government after the election" among all 2018 and among the party voters 2018 (per cent).

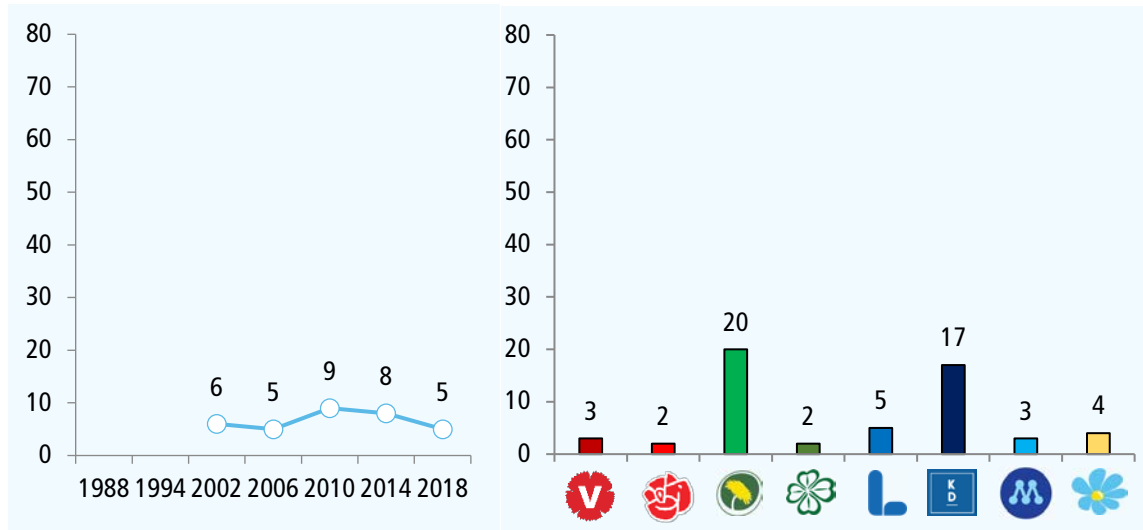

Figur 12 "Partiet är ett stort parti och har därför bättre möjligheter än ett mindre parti att genomföra sin politik" bland samtliga 2002-2018 och bland partiernas väljare 2018 (procent).
"The party is a large party and therefore has better opportunities than a smaller party to implement its policies" among all 2002-2018 and among the party voters 2018 (per cent).

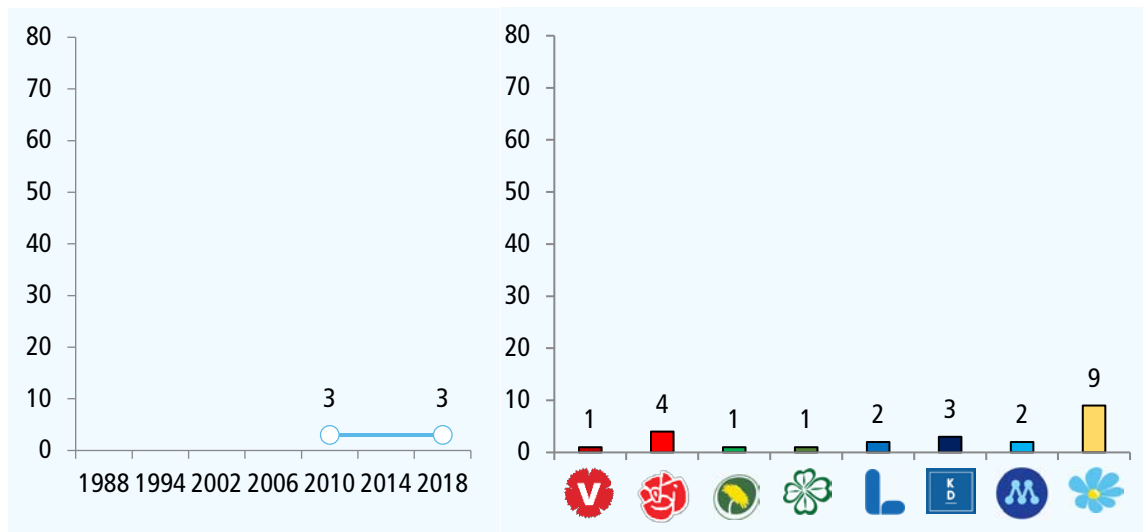

Källa: Valforskningsprogrammet: Svenska valundersökningar 1988-2018.

Figur 13 "Partiet är ett litet parti som riskerade att hamna under 4-procentsspärren till riksdagen" bland samtliga 2002-2018 och bland partiernas väljare 2018 (procent).
 "The party is a small party that run the risk to end up below the 4 percent barrier to the Riksdag" among all 2002-2018 and among the party voters 2018 (per cent).

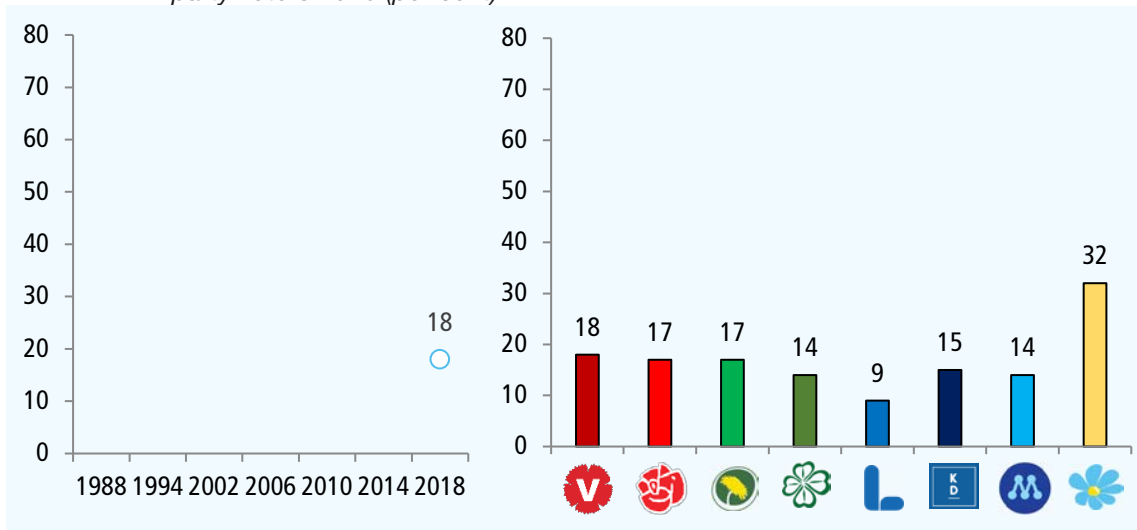

Figur 14 "Personer i min närmaste omgivning sympatiserar med partiet" bland samtliga 2010-2018 och bland partiernas väljare 2018 (procent).
 "People in my immediate surroundings sympathize with the party" among all 2010-2018 and among the party voters 2018 (per cent).

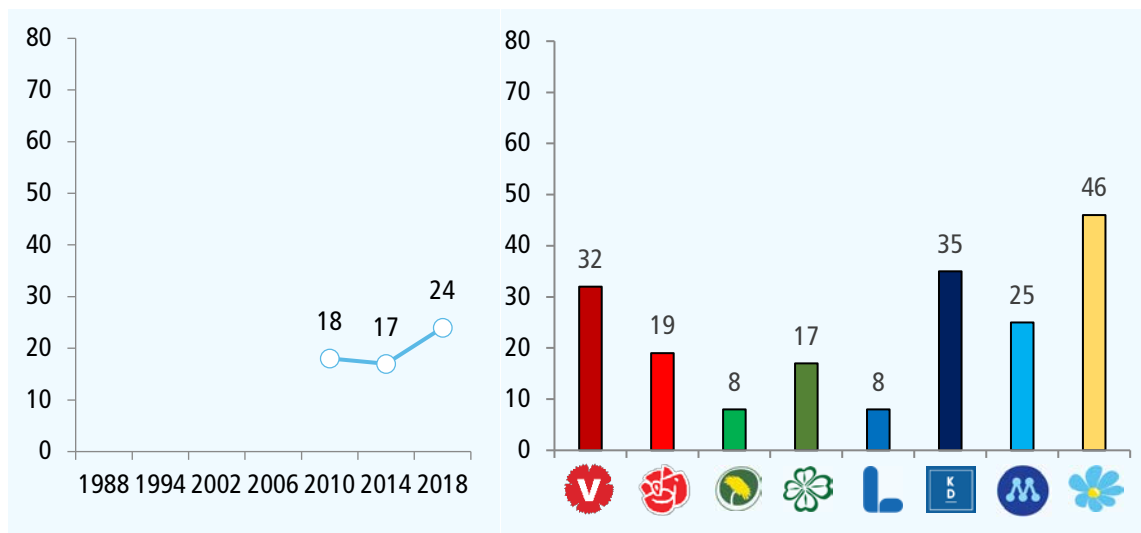

Källa: Valforskningsprogrammet: Svenska valundersökningar 1988-2018.

Figur 15 "Partiet var det minst dåliga alternativet partiet" bland samtliga 2018 och bland partiernas väljare 2018 (procent).
"The party was the least bad alternative" among all 2018 and among the party voters 2018 (per cent).

Figur 16 "Partiet har varit övertygande under valkampanjen" bland samtliga 2010-2018 och bland partiernas väljare 2018 (procent).
"The party has been convincing during the election campaign" among all 2010-2018 and among the party voters 2018 (per cent).

Källa: Valforskningsprogrammet: Svenska valundersökningar 1988-2018.

Appendix

Så här såg frågeinstrumentet för viktiga skäl för partival ut i 2018 års svenska Valundersökning (enkät). Tidigare studier (1988-2014) har genomförts med besöksintervjuer och svars kort. Alla skäl fanns inte med i alla editioner av studien, vilket är förklaringen till att n-talen varierar mellan olika röstningsskäl. Antalet svarande varierar mellan omkring 1200 och 4 800.

13. Hur viktiga är följande skäl för ditt val av parti?

16. Hur viktiga är följande skäl för ditt val av parti?

17. Hur viktiga var följande skäl för ditt val av parti?

	Ett av de absolut viktigaste skälen	Ganska viktigt skäl	Inte särskilt viktigt skäl	Inte alls viktigt skäl
Partiets politik är till fördel för mig personligen	☐	☐	☐	☐
Partiet har en bra partiledare	☐	☐	☐	☐
Jag känner mig som anhängare av partiet	☐	☐	☐	☐
Partiet har en bra politik i många av de frågor som debatterats under den senaste tiden	☐	☐	☐	☐
Jag brukar alltid rösta på partiet	☐	☐	☐	☐
Partiet har skött sig bra i politiken under senare år	☐	☐	☐	☐
Partiet har ett bra program inför framtiden	☐	☐	☐	☐
Partiet behövs för att kunna bilda min önskeregering efter valet	☐	☐	☐	☐
Partiet är ett stort parti och har därför bättre möjligheter än ett mindre parti att genomföra sin politik	☐	☐	☐	☐
Partiet är ett litet parti som kan riskera att hamna under 4-procentsspärren till riksdagen	☐	☐	☐	☐
Personer i min närmaste omgivning sympatiserar med partiet	☐	☐	☐	☐
Partiet är det minst dåliga alternativet	☐	☐	☐	☐
Partiet har varit övertygande under valkampanjen	☐	☐	☐	☐
Partiet har kompetenta personer som kan sköta landets politik	☐	☐	☐	☐
Partiet har en bra politisk ideologi	☐	☐	☐	☐
Partiet har varit övertygande under valkampanjen	☐	☐	☐	☐

Det svenska Valforskningsprogrammet finns vid Statsvetenskapliga institutionen i Göteborg. Sedan tidigt 1950-tal ägnar vi oss hängivet åt empiriska studier av opinionsbildning, val och väljarbeteende och av tillståndet och utvecklingen av den svenska representativa demokratin.

Syftet med forskningen är bland annat att förklara varför väljare röstar som de gör och varför val slutar som de gör. Vi spårar och följer trender i svensk valdemokrati och gör jämförelser med utvecklingen i andra länder.

Professor Henrik Ekengren Oscarsson leder det svenska Valforskningsprogrammet.

